

Gids aankopen Nederlands publieke projectpartners

Toepassing Aanbestedingswet (AW) (Nederland) voor
de uitvoering van het Interreg-Programma Vlaanderen-
Nederland 2021-2027

Versie 18 oktober 2022

Hoog
mikken voor
de lage landen!

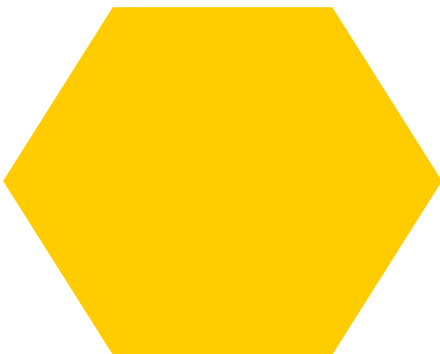
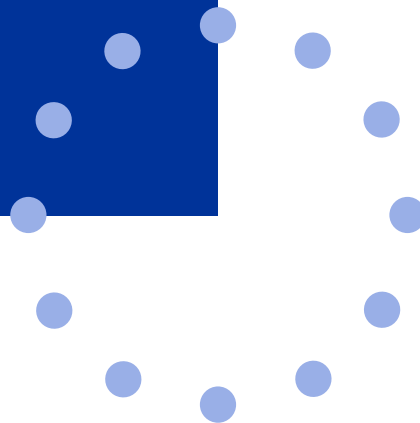
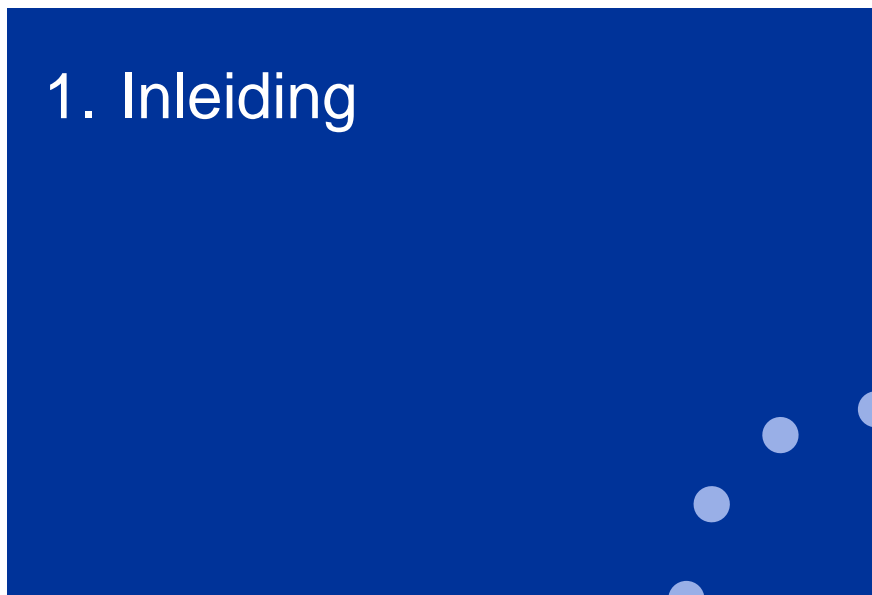
grensregio.eu

Inhoud

1. Inleiding.....	4
2. Stappenplan.....	7
3. Wetgeving.....	11
3.1 Europese richtlijnen.....	12
3.1.1Algemeen.....	12
3.1.2Grondbeginselen.....	12
3.1.3Meer achtergrondinformatie?.....	12
3.2 Nederlandse wetgeving.....	13
3.2.1Algemeen.....	13
3.2.2Uitvoering.....	13
3.2.3Meer achtergrondinformatie?.....	13
3.3 Aanbestedende organisaties.....	14
3.3.1Toepassingsgebied.....	14
3.3.2Publiekrechtelijke instelling.....	15
3.4 Soorten overheidsopdrachten.....	16
3.5 Raming van de opdracht.....	18
3.5.1Algemeen.....	18
3.5.2Homogeniteit.....	18
3.5.3Specifieke ramingsregels.....	19
3.6 Selectie- en gunningscriteria.....	20
3.6.1Selectieprocedure.....	20
3.6.2Gunningscriteria.....	20
3.7 Drempelbedragen overheidsopdrachten.....	21
3.7.1Algemeen.....	21
3.7.2Europese drempelbedragen.....	21
3.7.3Nationale drempelbedragen.....	22
3.8 Grensoverschrijdend belang.....	22
4. Plaatsingsprocedures.....	23
4.1 Soorten.....	24
4.1.1Openbare procedure (art. 2.26 aanbestedingswet 2012).....	24
4.1.2Niet-openbare procedure (art. 2.17 aanbestedingswet 2012).....	24

4.1.3	Mededingingsprocedure met onderhandeling (art. 2.30 en 2.31 aanbestedingswet 2012)	25
4.1.4	Onderhandelingsprocedure zonder aankondiging (art. 2.32 t.e.m. 2.37 aanbestedingswet 2012)	25
4.1.5	Concurrentiegericht dialogoog	27
4.1.6	Innovatiepartnerschap	27
4.1.7	Prijsvragen	27
4.1.8	Enkelvoudige onderhandse procedure	28
4.1.9	Meervoudige onderhandse procedure	28
4.2	Schematische voorstelling	29
4.3	Minimumtermijnen	30
4.3.1	Europese procedure	30
4.3.2	Nationale procedure	30
4.3.3	Schematische voorstelling	30
4.4	Gunning en sluiting van de opdracht	32
5.	Duurzame aanbestedingen	33
5.1	Wat is duurzaam aankopen	34
5.2	Drie pijlers van duurzame ontwikkeling	34
5.3	Maatschappelijke doelen	34
5.4	Fases aankoopproces	35
5.5	Meer achtergrondinformatie?	36

1. Inleiding

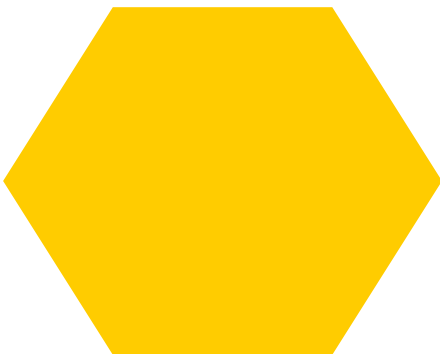
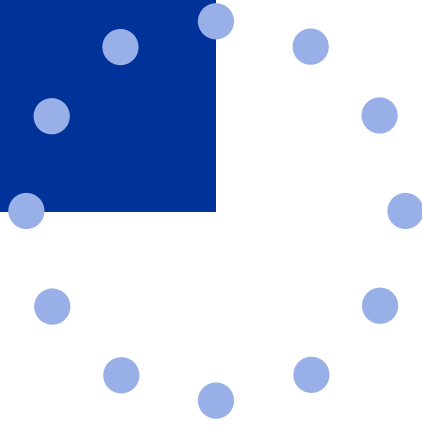
De gids aankopen voor Nederlandse publieke projectpartners geeft een samenvatting van de meest voorkomende principes en procedures uit het aanbestedingsrecht voor de klassieke sectoren.

De gids is geen vervanging van de wetgeving. De wet primeert steeds bij interpretatie- en toepassingsproblemen. Controleer deze gids regelmatig voor updates, via onze website www.grensregio.eu.

De Nederlandse projectpartners vallen onder het toepassingsgebied van de Europese en nationale wet- en regelgeving inzake aankopen. Dit omvat ook de relevante rechtspraak (van nationale hoven of het Europees Hof van Justitie) en de eigen interne regelgeving van de projectpartner inzake aankopen.

2. Stappenplan

Het plaatsen van een overheidsopdracht verloopt volgens strikte regels en procedures. Onderstaand stappenplan geeft de verschillende fases weer die je als aanbesteder moet doorlopen. Afhankelijk van de gekozen plaatsingsprocedure wijzigt de chronologie en concrete invullen van deze fasen.

Vorbereiden van de opdracht

Voor je de opdracht lanceert op de markt, bereid je deze als aanbesteder grondig voor.

Je doorloopt daarbij de volgende stappen:

- Behoeftebepaling
- Omschrijving van de opdracht
- Raming van de opdracht
- Keuze van plaatsingsprocedure
- Interne goedkeuring

Opmaken van de opdrachtdocumenten

De opdrachtendocumenten bevatten o.m. de verdere uitwerking van je behoeften als aanbesteder. Het omvat:

- De inhoud
- De modaliteiten van de opdracht

- De selectiecriteria
- De technische eisen
- De gunningscriteria
- De bijzondere bepalingen
- De voorwaarden

Bekendmaken van de opdracht

De voorafgaande bekendmaking is essentieel als invulling van het principe van mededinging.

Bij de meervoudig onderhandse of enkelvoudig onderhandse procedure is er geen voorafgaande publicatieverplichting. Je kan als aanbesteder zelf deelnemers uitnodigen.

Selecteren van de deelnemers

Als aanbesteder selecteer je de deelnemers aan de opdracht op basis van hun betrouwbaarheid en bekwaamheid.

Afhankelijk van de gekozen plaatsingsprocedure gebeurt deze selectie:

- Ofwel informeel vóór de uitnodiging
- Ofwel in een afzonderlijke fase van de procedure
- Ofwel bij de beoordeling van de offertes

Onderzoek en beoordelen van de offertes

Na het verstrijken van de indieningstermijn open en onderzoek je als aanbesteder de ontvangen offertes.

Het onderzoek kan bestaan uit volgende fases:

- Selectie
- Onderzoek naar regelmatigheid van de offerte
- Beoordeling op basis van de gunningscriteria
- En desgevallend onderhandelingen (indien dit was voorzien)

Opmaken gunningsbeslissing

Als aanbesteder beslis je aan wie de opdracht wordt gegund. De motivering van deze keuze neem je expliciet op in een gunningsverslag of gunningsbeslissing.

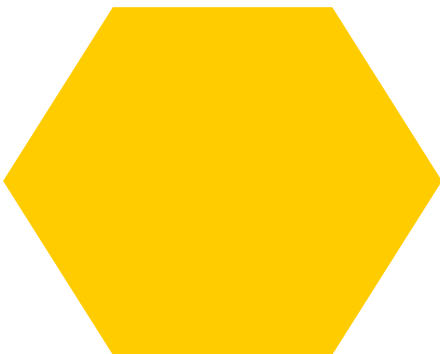
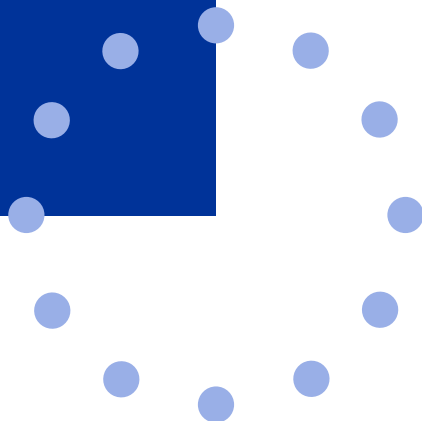
Informereren van de inschrijvers + sluiten van de opdracht

Na de gunningsbeslissing informeer je als aanbesteder de betrokkenen. Indien nodig neem je de wachtermijn voor definitieve sluiting van de opdracht in acht.

Door sluiting van de opdracht komt de contractuele band tussen opdrachtnemer en overheid tot stand.

3. Wetgeving

3.1 Europese richtlijnen

Nederlandse publieke partners zijn gebonden aan de Europese en nationale wet- en regelgeving inzake aankopen.

3.1.1 Algemeen

Op 28 maart 2014 publiceerde de Europese Commissie in het publicatieblad van de Europese Unie de Europese richtlijnen overheidsopdrachten.

Volgende Europese richtlijnen zijn van toepassing:

- [Richtlijn 2014/23/EU](#) van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het plaatsen van concessieovereenkomsten
- [Richtlijn 2014/24/EU](#) van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het plaatsen van overheidsopdrachten en tot intrekking van Richtlijn 2004/18/EG
- [Richtlijn 2014/25/EU](#) van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het plaatsen van opdrachten in de sectoren water- energievoorziening, vervoer en postdiensten en houdende intrekking van Richtlijn 2004/17/EG

3.1.2 Grondbeginselen

Je moet bovendien met volgende beginselen van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) rekening houden:

- **Gelijke behandeling:** alle deelnemende concurrenten hebben recht op een neutrale beoordeling en gelijke toepassing van de geldende regels en voorwaarden.
- **Non-discriminatie:** de deelname van concurrenten uit de andere lidstaten van de Europese Unie mag niet worden verhinderd of bemoeilijkt door nationale regelingen of behandelingen.
- **Transparantie:** het handelen van de aanbestedende dienst moet logisch, redelijk en duidelijk zijn, in een dossier traceerbaar zijn en gemotiveerd zijn.
- **Proportionaliteit:** de actie of sanctie van de aanbestedende overheid moet in verhouding staan tot het betrokken feit.

3.1.3 Meer achtergrondinformatie?

Wil je meer toelichting bij de Europese richtlijnen en jurisprudentie voor overheidsopdrachten? Ga dan naar:

<https://www.pianoo.nl/nl/regelgeving/europese-richtlijnen>

3.2 Nederlandse wetgeving

3.2.1 Algemeen

In Nederland is sinds 1 juli 2016 de nieuwe aanbestedingswet in werking getreden. In 2021 vonden er herzieningen plaats. De herziene aanbestedingswet blijft de Aanbestedingswet 2016 heten.

3.2.2 Uitvoering

De uitvoering van de wet werd uitgewerkt in:

- [De Aanbestedingswet 30 oktober 2012 \(AW\)](#)
- [Het Aanbestedingsbesluit van 30 september 2021](#)
- [De Gids Proportionaliteit 2022](#)
- [Het Aanbestedingsreglement Werken 2016 \(ARW\)](#)

3.2.3 Meer achtergrondinformatie?

Wil je meer toelichting en achtergrond bij de Nederlandse wet- en regelgeving omtrent overheidsopdrachten? Ga dan naar:

<https://www.pianoo.nl/nl/regelgeving/aanbestedingswet-2012>

<https://www.pianoo.nl/nl/regelgeving/gids-proportionaliteit>

<https://www.pianoo.nl/nl/regelgeving/aanbestedingsreglement-werken-2016-arw-2016>

<https://wetten.overheid.nl/BWBR0032919/2022-01-01>

<https://wetten.overheid.nl/BWBR0032203/2022-03-02>

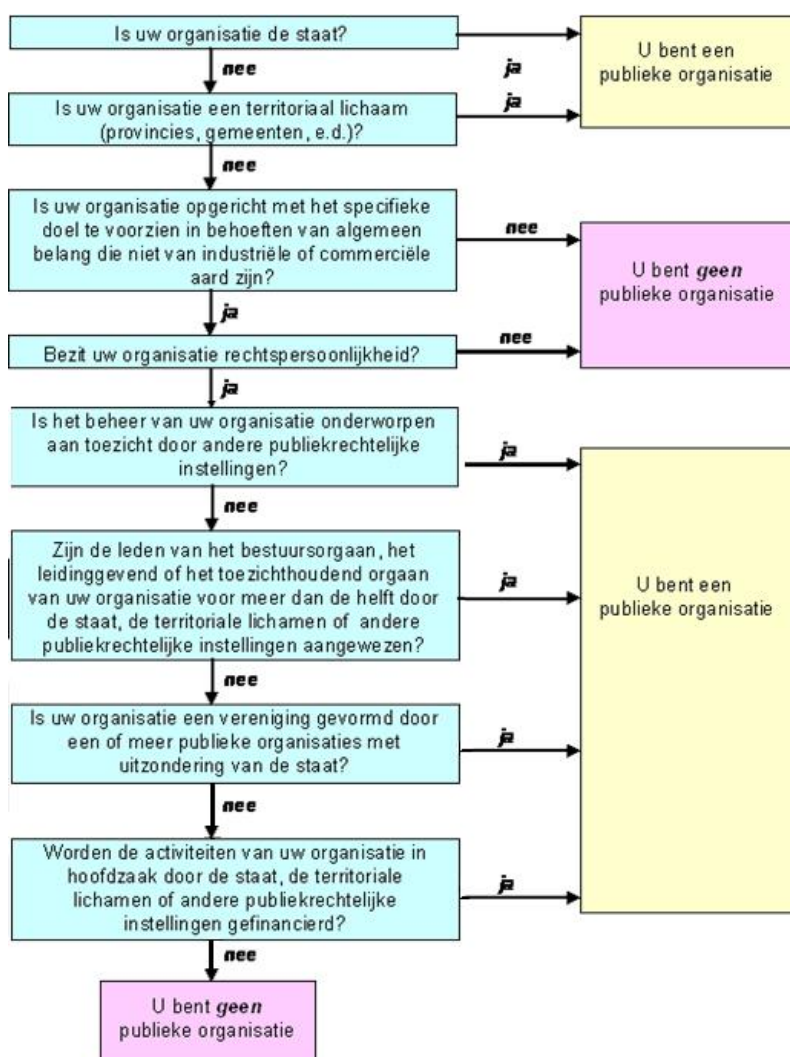
3.3 Aanbestedende organisaties

3.3.1 Toepassingsgebied

In Nederland vallen volgende organen onder “aanbestedende diensten”:

- 1) De Staat
- 2) De Provincie
- 3) De Gemeente
- 4) Een Waterschap
- 5) Publiekrechtelijke instellingen
- 6) een samenwerkingsverband van de overheden bedoeld bij 1, 2,3 en 4 of de publiekrechtelijke instellingen bedoeld in 5

Het programma maakt gebruik van een stroomschema om te bepalen of je organisatie een aanbestedende dienst is of niet:

Figuur 1 - stroomschema toets publiek/privaat

3.3.2 Publiekrechtelijke instelling

Een publiekrechtelijke instelling is een instelling:

- 1) die specifiek tot doel heeft te voorzien in behoeften van algemeen belang,
- 2) anders dan van industriële of commerciële aard,
- 3) die rechtspersoonlijkheid bezit en waarvan:
 - a) De activiteiten in de hoofzaak door de Staat, een provincie, een gemeente, een waterschap of een andere publiekrechtelijke instelling worden gefinancierd
 - b) Het beheer is onderworpen aan toezicht door de Staat, een provincie, een gemeente, een waterschap of een andere publiekrechtelijke instelling of
 - c) De leden van het bestuur, het leidinggevend of toezichthouden orgaan meer dan de helft door de Staat, een provincie, een gemeente, een waterschap of een andere publiekrechtelijke instelling zijn aangewezen

Er moet aan alle drie de vereisten cumulatief worden voldaan om te spreken van een publiekrechtelijke instelling.

Er moet aan één van de subcriteria worden voldaan bij vereiste nummer 3.

Belangrijk: de daadwerkelijke functie van een organisatie of instelling is belangrijker dan haar formele kwalificatie. Met andere woorden: het is niet doorslaggevend wat de instelling (naar nationaal recht) is, maar wat zij doet.

3.4 Soorten overheidsopdrachten

Een overheidsopdracht is een overeenkomst die wordt gesloten tussen een publieke projectpartner en een onderneming met het oog op de uitvoering van werken, leveringen of diensten

Er zijn bijgevolg 3 types:

Overheidsopdrachten voor werken

Deze heeft betrekking op een van de volgende voorwerpen:

- De uitvoering, of het ontwerp en de uitvoering van werken die betrekking hebben op een van werkzaamheden bedoeld in bijlage II van [Europese richtlijn 2014/24/EU](#);
- het uitvoeren van een bouwwerk, zijnde een product van een geheel van bouwkundige of civieltechnische werken dat ertoe bestemd is als zodanig een economische of technische functie te vervullen;
- Het laten uitvoeren met welke middelen dan ook van een bouwwerk dat voldoet aan de eisen van de aanbesteder die een beslissende invloed uitoefent op het soort werk of het ontwerp van het werk.

Een bouwwerk is het product van een geheel van bouwkundige of civieltechnische werken dat ertoe bestemd is als zodanig een economische en technische functie te vervullen.

De term uitvoeren houdt in:

- enkel de uitvoering van de werken op zich; of
- zowel de uitvoering als het ontwerp; of
- ontwerp, uitvoering en financiering; of
- ontwerp, uitvoering, financiering en onderhoud

Overheidsopdrachten voor leveringen

Deze heeft betrekking op de aankoop, leasing, huur of huurkoop met of zonder koopoptie van producten.

Overheidsopdrachten voor diensten

Deze heeft betrekking op het verlenen van diensten. Het gaat bijvoorbeeld om:

- onderhoud en reparatie;
- vervoer (land, lucht)
- telecommunicatie;
- diensten van financiële instellingen,
- onderzoeks- en ontwikkelingswerk,
- diensten van architecten
- ...

» Gemengde overheidsopdrachten

Voor opdrachten die betrekking hebben op verschillende types (werken, leveringen of diensten) volgt in principe de bijzaak de hoofdzaak. Een bepaalde opdracht kan slechts één kwalificatie krijgen.

Voorbeeld: een overheidsopdracht die in hoofdzaak betrekking heeft op het leveren van producten en in bijzaak betrekking heeft op plaatsing- en installatiewerkzaamheden (diensten) vormt een overheidsopdracht van leveringen.

Voorbeeld: een overheidsopdracht die in hoofdzaak betrekking heeft op werken kan in bijzaak ook een beperkt aantal kosten van leveringen (vb. bouwmaterialen) en/of diensten bevatten. Deze opdracht vormt een overheidsopdracht van werken.

De raming van de kosten bepaalt de kwalificatie van de opdracht in werken, leveringen en diensten.

3.5 Raming van de opdracht

3.5.1 Algemeen

Het geraamde bedrag van de opdracht bepaalt welke Europese of nationale procedure er moet gevolgd worden.

De opdrachten moeten bekeken worden op organisatiebreed niveau en niet enkel op de entiteit/afdeling/departement/... die onderdeel uitmaakt van het project.

Kunstmatig opsplitsen van opdrachten om onder de drempelbedragen te blijven is verboden.

Soortgelijke opdrachten worden als één opdracht beschouwd, ook indien de aankopen zijn gebeurd door verschillende organisatieonderdelen van één aanbestedende overheid.

Het geraamde bedrag moet berekend en gekend zijn op moment van de verzending van de aankondiging (publicatie). Wanneer aankondiging (publicatie) niet verplicht is, op moment van de aanvang van de procedure.

In de raming moet er buiten de duur en de totale waarde van de opdracht ook rekening worden gehouden met:

- Alle vereiste of toegestane opties
- Alle percelen
- Alle herhalingsopdrachten
- Alle vaste en voorwaardelijke gedeelten van de opdracht
- Alle premies en betalingen waarin de aanbestedende overheid voorziet ten voordele van kandidaten, deelnemers of inschrijvers
- Herzieningsbepalingen
- Verlengingen

3.5.2 Homogeniteit

Homogene leveringen en diensten dienen in beginsel gelijktijdig en via één overheidsopdracht in de markt worden gezet.

Er is sprake van homogene opdrachten wanneer:

- met een opdracht die uit verschillende delen bestaat, éénzelfde doel wordt beoogd, of
- het om één functioneel samenhangende opdracht gaat, of
- de gehele opdracht bij één leverancier kan worden afgenomen.

Volgende criteria kunnen ook bepalend zijn om een aankoop als homogene opdracht te beschouwen:

- economische samenhang (functioneel);
- technische samenhang (functioneel);
- zelfde contractvoorwaarden/specificaties
- zelfde CPV-code
- zelfde markt(partijen)
- zelfde eindproducten
- repeterende karakter
- zelfde kostensoort/inkoopnummer

Hoe meer van bovenstaande criteria van toepassing zijn, hoe groter de kans dat er sprake is van homogene leveringen of diensten.

Hoe minder criteria van toepassing zijn, hoe groter de kans dat er sprake is van een heterogene (afzonderlijke) opdracht.

De [inkooppakkettenlijst](#) van PIANOo geeft een indicatie of een bepaalde opdracht homogeen of heterogeen is.

3.5.3 Specifieke ramingsregels

Er zijn bijzondere ramingsregels/regels voor waardebeoordeling:

- voor dienstenopdrachten voor korte duur zonder een vaste (totaal) prijs¹
- voor opdrachten voor langere duur en lastige waardebeoordeling²
- voor opdrachten voor leveringen voor lease, huur en huurkoop van roerende zaken³
- voor repeterende opdrachten⁴
- raamovereenkomsten⁵,
- het dynamische aankoopstelsel⁶
- opdrachten van een innovatiepartnerschap⁷

¹ Art. 2.17, d Aanbestedingswet van 30 oktober 2012

² Art. 2.17, e Aanbestedingswet van 30 oktober 2012

³ Art. 2.20 Aanbestedingswet van 30 oktober 2012

⁴ Art. 2.21 Aanbestedingswet van 30 oktober 2012

⁵ Art. 2.15, lid 3 Aanbestedingswet van 30 oktober 2012

⁶ Art. 2.22 Aanbestedingswet van 30 oktober 2012

⁷ Art. 2.22 Aanbestedingswet van 30 oktober 2012

3.6 Selectie- en gunningscriteria

Het exacte verschil tussen selectie- en gunningscriteria is niet altijd even duidelijk. Als aanbesteder dien je zowel de selectie- en gunningscriteria op voorhand bekend te maken. Let er op om niet te gunnen op basis van selectiecriteria.

3.6.1 Selectieprocedure

De selectiecriteria peilen onder meer naar de bekwaamheid van de kandidaten of inschrijvers. De selectiecriteria kunnen zowel betrekking hebben op de financiële en economische draagkracht als op technische en beroepsbekwaamheid van gegadigden.

3.6.2 Gunningscriteria

Met de gunningscriteria kijk je meer naar de intrinsieke waarde van de ingediende offertes. Je hebt als aanbesteder de keuze uit drie gunningscriteria:

- De beste prijs-kwaliteitverhouding
- De laagste prijs
- De laagste prijs op basis van kosteneffectiviteit

Bij het gunningscriterium beste prijs-kwaliteitverhouding wordt de keuze bepaald op grond van een weging van de scores die zijn gekregen op meerdere subgunningscriteria, zoals prijs, kwaliteit, milieuaspecten en levertijd. De wegingsfactoren moeten vooraf bekend gemaakt worden zodat potentiële kandidaten/inschrijvers precies zien aan welke aspecten de aanbestedende dienst veel waarde hecht.

Bij het gunningscriterium “laagste prijs” bestaat er maar één criterium: de prijs. Je kan als aanbesteder de inschrijving ook beoordelen op de laagste prijs op basis van kosteneffectiviteit. Je beoordeelt naast de prijs ook een ander kostencriterium, bijvoorbeeld de kosten verbonden aan de gehele levenscyclus van een product.

3.7 Drempelbedragen overheidsopdrachten

3.7.1 Algemeen

Bij de plaatsing van overheidsopdrachten moet je als publieke organisatie rekening houden met een aantal drempelbedragen zowel op Europees als op nationaal niveau.

» **Let op: de (zorgvuldige) raming is bepalend, niet het uiteindelijke factuurbedrag.**

3.7.2 Europese drempelbedragen

De Europese drempelbedragen worden op gepaste tijdstippen aangepast.

Voor de periode 2022 t.e.m. 2023⁸ bedragen deze:

Opdrachten voor werken:	5.382.000 euro exclusief BTW
Opdrachten voor leveringen:	215.000 euro exclusief BTW
Opdrachten voor diensten:	215.000 euro exclusief BTW

De Europese drempel voor Rijksoverheid voor de periode 2022 t.e.m. 2023 bedraagt 140.000 euro exclusief BTW voor opdrachten voor leveringen en opdrachten voor diensten. Voor de overige publieke partners bedraagt deze 215.000 euro exclusief BTW.

Voor de periode 2024 t.e.m. 2025⁹ bedragen deze:

Opdrachten voor werken:	5.538.000 euro exclusief BTW
Opdrachten voor leveringen:	221.000 euro exclusief BTW
Opdrachten voor diensten:	221.000 euro exclusief BTW

De Europese drempel voor Rijksoverheid voor de periode 2024 t.e.m. 2025 bedraagt 143.000 euro exclusief BTW voor opdrachten voor leveringen en opdrachten voor diensten. Voor de overige publieke partners bedraagt deze 221.000 euro exclusief BTW.

Voor opdrachten waarvoor het geraamde bedrag \geq aan het drempelbedrag voor werken, leveringen en diensten moet er een Europese publicatie plaatsvinden.

⁸ Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 2021/1950 van de Commissie van 10 november 2021 + Verordening (EU) nr. 2021/1951 van de Commissie van 10 november 2021

⁹ Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 2023/2495 van de Commissie van 15 november 2023

3.7.3 Nederlandse nationale drempelbedragen

Opdrachten waarvan het geraamde bedrag lager ligt dan de Europese drempelbedragen zijn onderworpen aan de Nederlandse grensbedragen¹⁰. Voor Nederland zijn de drempelbedragen vastgelegd in paragraaf 3.4.2 van de Gids Proportionaliteit (versie 2022)¹¹

- Werken 150.000 euro exclusief BTW
- Leveringen 40.000 à 50.000 euro exclusief BTW
- Diensten 40.000 à 50.000 euro exclusief BTW

3.8 Grensoverschrijdend belang

Ook voor opdrachten onder de Europese drempels kan het voorkomen dat ondernemingen uit een andere lidstaat alsnog geïnteresseerd kunnen zijn in de opdracht. Zoals eerder vermeld zijn ook algemene beginselen van toepassing, waaronder een voldoende mate van concurrentie en mededinging.

Het begrip “grensoverschrijdend belang” is niet omstandig gedefinieerd in de wetgeving (ook niet in de nationale regelgevingen), maar wordt vorm gegeven in jurisprudentie. Er zijn drie elementen van belang:

- Technische aard van de opdracht
- Locatie van de opdracht
- Economische/financiële waarde van de opdracht

De interpretatie door het Hof van Justitie houdt momenteel de visie aan dat de buitenlandse interesse daadwerkelijk en aantoonbaar moet zijn.

Uit Nederlandse rechtspraak blijkt dat aantoonbare en daadwerkelijke interesse geen absolute voorwaarde is. De drie elementen waaraan getoetst wordt moeten niet per se cumulatief aanwezig zijn en worden beoordeeld. Enkel de economische waarde van de opdracht kan volstaan om te besluiten dat er sprake is van een grensoverschrijdend belang.

Wanneer er sprake is van grensoverschrijdend belang moet je als aanbestedende overheid zorgen voor “een passende mate van openbaarheid”, ook al blijft het geraamde bedrag onder de drempel van publicatie. Het Programma acht nationale publicatie een minimum wanneer er sprake is van een grensoverschrijdend belang.

Twijfel je of grensoverschrijdend belang speelt?

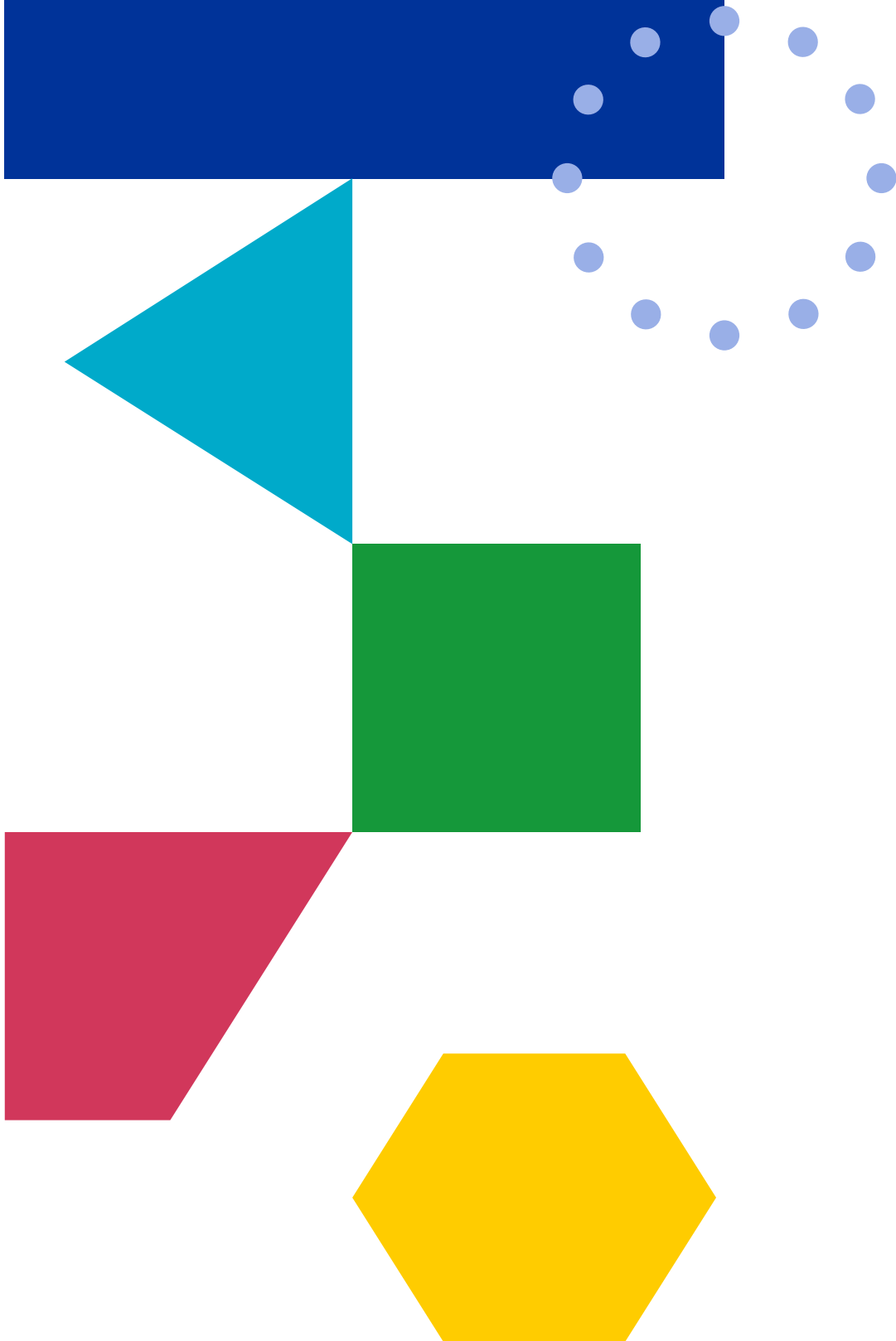
Kies dan liever standaard voor een (nationale) publicatie, om verwerpingen van de kosten in een latere fase te vermijden.

¹⁰ <https://europadecentraal.nl/onderwerp/aanbesteden/drempelwaarden/>

¹¹ https://www.pianoo.nl/sites/default/files/media/documents/2021-10/gids_proportionaliteit_3e_herziening-januari2022.pdf

4. Plaatsingsprocedures

Op basis van het geraamde bedrag en omvang van de opdracht wordt de geschiktste procedure gekozen.

Indien het geraamde bedrag net onder een drempelbedrag blijft is het aan te raden om voor de zwaardere procedure te kiezen. Het is immers heel denkbaar dat er nog extra diensten/bestellingen nodig zouden zijn of dat de opdracht moet verlengd worden.

» **Voorkom dat een te lichte procedure werd gekozen.**

4.2 Soorten

4.2.1 Openbare procedure (art. 2.26 aanbestedingswet 2012)

De openbare procedure is een éénstapsprocedure.

Elke belangstellende ondernemer kan naar aanleiding van een aankondiging/publicatie van een opdracht een offerte indienen.

De ingediende offertes moeten voldoen aan de in het bestek gestelde uitsluitingscriteria en kwalitatieve selectiecriteria.

Dergelijke opdrachten worden gepubliceerd TenderNed en/of Publicatie van de Europese Unie, afhankelijk of de raming van de opdracht de Europese of nationale drempel van publicatie overschrijdt.

Europese publicatie <https://eur-lex.europa.eu/oj/direct-access.html?locale=nl>

Nationale publicatie <https://www.tenderned.nl/cms/>

4.2.2 Niet-openbare procedure (art. 2.17 aanbestedingswet 2012)

De niet-openbare procedure is een tweestapsprocedure.

Als aanbesteder plaats je een oproep tot mededinging, waarop elke belangstellende ondernemer een aanvraag tot deelneming kan indienen.

Concreet houdt dit in dat elke belangstellende ondernemer naar aanleiding van een aankondiging/publicatie zich kandidaat kan stellen. Uit deze kandidaten maakt je als aanbesteder een keuze op basis van kwalitatieve selectiecriteria. Je moet minstens 5 kandidaten uitnodigen om offerte in te dienen. Er heerst geen verplichting dat deze 5 kandidaten ook effectief een offerte indienen.

Enkel de door de aanbesteder geselecteerde partijen ontvangen het bestek en kunnen op basis van dit bestek een offerte indienen.

Europese publicatie <https://eur-lex.europa.eu/oj/direct-access.html?locale=nl>

Nationale publicatie <https://www.tenderned.nl/cms/>

4.2.3 Mededingingsprocedure met onderhandeling (art. 2.30 en 2.31 aanbestedingswet 2012)

Dit is een tweestapsprocedure.

Deze procedure wordt gekozen als de (niet)-openbare procedure zonder onderhandelingen waarschijnlijk niet tot een gunning zou leiden.

Elke belangstellende ondernemer kan naar aanleiding van een aankondiging van een opdracht, een verzoek tot deelname indienen. Enkel de geselecteerde kandidaten mogen een offerte indienen.

Deze procedure biedt de ruimte voor geschikte partijen om verschillende oplossingen aan te dragen om in jullie behoefte te voorzien.

Met de geschikte partijen onderhandel je over de voorwaarden van de opdracht.

Enkel in bepaalde gevallen kan deze procedure gekozen worden¹²:

- 1) Gemakkelijke beschikbare oplossingen voldoen niet en hebben aanpassing nodig.
- 2) Het betreft onder meer ontwerp- of innovatieve oplossingen.
- 3) Er is sprake van bijzondere omstandigheden in relatie tot de aard, de complexiteit, juridische en financiële voorwaarden of risico's van de opdracht.
- 4) Technische specificaties kunnen vooraf niet goed worden vastgesteld.
- 5) Er zijn alleen onregelmatige of onaanvaardbare inschrijvingen gedaan.

4.2.4 Onderhandelingsprocedure zonder aankondiging (art. 2.32 t.e.m. 2.37 aanbestedingswet 2012)

Deze procedure biedt je de mogelijkheid om intensief te onderhandelen met de inschrijvers. Er hoeft geen vooraankondiging van de opdracht te worden gedaan.

De overheidsopdracht kan direct aan een voorkeurspartij worden gegund. Deze wijze van gunnen wordt ook wel eens "uit de hand te gunnen" genoemd.

Enkel in uitzonderlijke omstandigheden kan voor deze procedure worden gekozen. Er dient sprake te zijn van objectieve exclusiviteit. Dit betekent dat er technische of andere omstandigheden moeten zijn waardoor maar één ondernemer de opdracht kan uitvoeren.

¹² Art. 2.28 Aanbestedingswet van 30 oktober 2012

Deze procedure mag enkel onder bepaalde voorwaarden worden toegepast:

- 1) In geval van overheidsopdrachten voor werken, leveringen of diensten kan deze procedure in volgende gevallen worden gebruikt:
 - In het kader van een (niet-)openbare procedure zijn er geen geschikte inschrijvingen ingediend
 - De werken, leveringen of diensten kunnen alleen door een bepaalde ondernemer worden uitgevoerd (bijvoorbeeld monopoliepositie).
 - Wanneer de aanbesteding tot doel heeft het vervaardigen van een uniek kunstwerk of een unieke artistieke prestatie
 - De mededinging ontbreekt vanwege technische redenen
 - Wanneer het gaat om de bescherming van uitsluitende rechten
 - Er is sprake van een strikt noodzakelijk geval vanwege dwingende spoed. De dwingende spoed moet het gevolg zijn van voor de aanbestedende dienst onvoorzienne omstandigheden.

- 2) In geval van overheidsopdrachten voor leveringen kan deze procedure gebruikt worden:
 - Producten die uitsluitend zijn vervaardigd voor onderzoek, proefneming, studie of ontwikkeling.
 - Wanneer je voor aanvullende leveringen voor een periode van maximaal 3 jaar van leverancier zou moeten veranderen. De aanschaf van materiaal met andere technische eigenschappen zou kunnen leiden tot incompatibiliteit of onevenredige technische moeilijkheden.
 - Als het gaat om op een grondstoffenmarkt genoteerde en aangekochte goederen
 - Als het gaat om gelegenheidsaankopen of aanschaffingen tegen bijzonder gunstige voorwaarden bij een leverancier, die definitief zijn handelsactiviteiten staakt of bijvoorbeeld failliet is gegaan.

Deze procedure kent geen aankondiging. U moet achteraf bij de melding van de geplaatste opdracht via [TenderNed](#) in het EU-publicatieblad in het formulier 'aankondiging van een gegunde opdracht' motiveren waarom u deze procedure gebruikt heeft.

- 3) In geval van herhalingsopdrachten voor werken en diensten

Voor nieuwe opdrachten voor werken of diensten mag je de onderhandelingsprocedure zonder bekendmaking gebruiken. Dit enkel als er sprake is van een herhaling van een soortgelijke opdracht die eerder aan de betreffende ondernemer is gegund. Dergelijke opdrachten worden ook wel een aanvullende opdrachten genoemd.

Dit kan alleen binnen 3 jaar van de gunning van de oorspronkelijke opdracht.

Daarnaast gelden nog aanvullende voorwaarden¹³:

- Nieuwe opdracht stemt overeen met de oorspronkelijke opdracht. De oorspronkelijke opdracht moet gegund zijn op basis van de (niet-)openbare procedure, concurrentiegerichte dialoog, mededingingsprocedure met onderhandeling, innovatiepartnerschap of met toepassing van de procedure voor sociale en andere specifieke diensten;
- De aanvullende werken of diensten en de voorwaarden waaronder deze worden gegund moeten al in het basisproject vermeld zijn;
- In de aankondiging van de aanbesteding van het basisproject moet vermeld zijn dat de onderhandelingsprocedure zonder bekendmaking gebruikt kan worden voor aanvullende opdrachten;
- De waarde van de aanvullende diensten moet opgenomen zijn in de raming van de waarde van de oorspronkelijke overheidsopdracht.

¹³ Art. 2.36 Aanbestedingswet van 30 oktober 2012

4.2.5 Concurrentiegerichte dialoog

Deze procedure wordt gebruikt voor zeer complexe opdrachten.

Elke belangstellende ondernemer kan naar aanleiding van een aankondiging/publicatie van een opdracht een aanvraag tot deelneming indienen.

Na selectie van de deelnemers voer je als aanbesteder een dialoog met de deelnemers. Het doel van deze dialoog is om één of meer oplossingen uit te werken die aan jouw behoeften als aanbesteder voldoet. Op grond van die oplossingen kunnen deelnemers op het einde van de dialoog een offerte indienen.

Je moet 3 tot 5 kandidaten uitnodigen om offerte in te dienen, voor zover er 3 geschikte kandidaten zijn. Er heerst geen verplichting dat deze 3 kandidaten ook effectief een offerte indienen.

4.2.6 Innovatiepartnerschap

De Europese richtlijn van 2014 introduceerde deze nieuwe plaatsingsprocedure om de aankoop van innovatieve producten, diensten of leveringen te vereenvoudigen.

Wanneer de markt niet voorziet in de behoefte van de aanbesteder, kan je als aanbesteder deze procedure opteren.

Als essentiële voorwaarde moet er dus sprake zijn van een zekere mate van onderzoek en ontwikkeling om van deze procedure gebruik te maken als aanbesteder.

Het innovatiepartnerschap bestaat uit 3 fases. Een innovatiepartnerschap kan worden afgesloten met 1 of meerdere bedrijven.

Er zijn 3 fases:

1) Mededingingsfase

Hier definieer je als aanbesteder het probleem of de behoefte. Daarnaast benoem je als aanbesteder het doel waarvoor de innovatieve oplossing gewenst is. Je formuleert eveneens de minimumeisen waar de innovatieve oplossing aan moet voldoen.

In deze fase definieer je ook de geschiktheidseisen.

Tijdens de onderhandelingen waarborg je de gelijke behandeling van alle inschrijvers.

2) Onderzoeks- en ontwikkelingsfase

Deze fase omvat de realisatie van de innovatieve oplossing. In deze fase wordt het prototype ontwikkeld, het pilotproject uitgevoerd of testserie geproduceerd.

3) Commerciële fase

De aankoop van de ontwikkelde producten, diensten of werken vindt plaats.

4.2.7 Prijsvragen

Decentrale overheden kunnen bij aanbestedingsprocedures prijsvragen en competities uitschrijven.

Prijsvragen kunnen alleen worden toegepast bij opdrachten voor diensten, m.n.:

- Ruimtelijke ordening
- Stadsplanning
- Architectuur
- Weg- en waterbouw
- Automatische gegevensverwerking

- ...

Prijsvragen zijn nuttig als er behoefte is aan een creatieve en innovatieve oplossing, zoals het terrein van verduurzaming of bij aanschaf van een kunstwerk.

4.2.8 Enkelvoudige onderhandse procedure

Dit is een nationale procedure. Als aanbesteder vraag je aan één aanbieder een offerte in te dienen. Na eventueel onderhandelen plaats/gun je de opdracht.

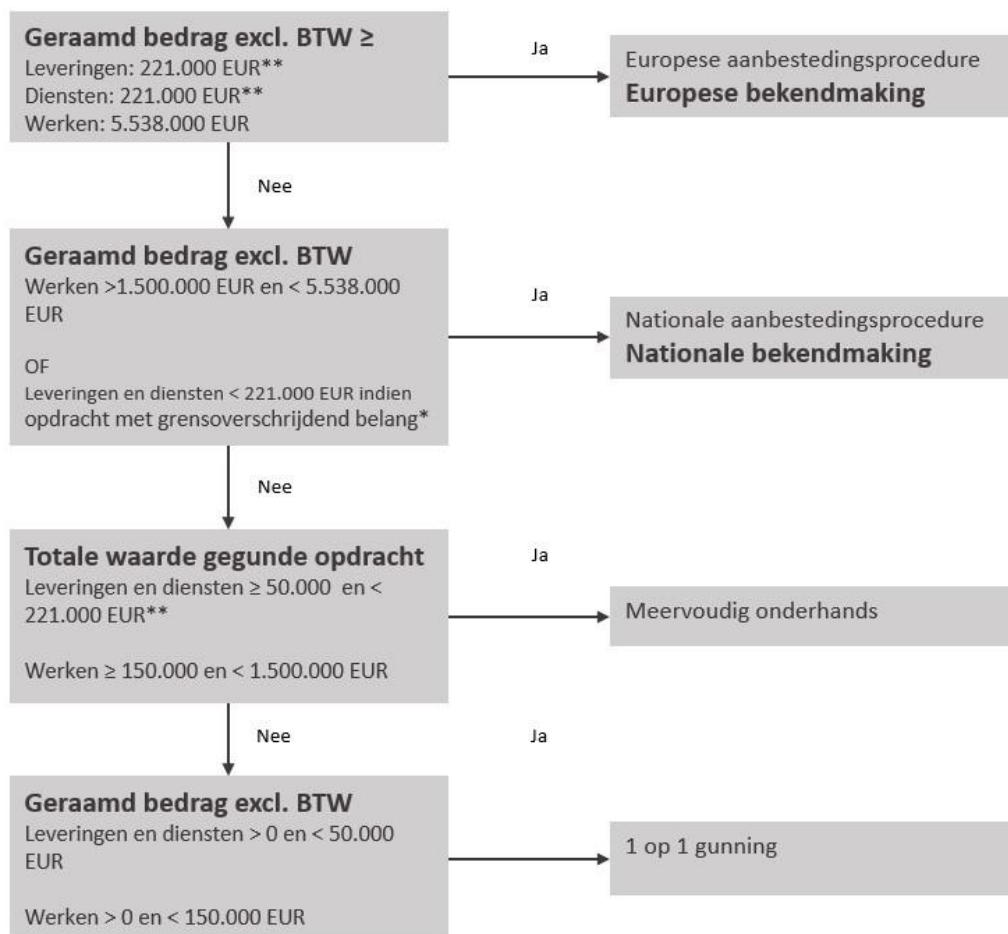
4.2.9 Meervoudige onderhandse procedure

Dit is een nationale procedure. Als aanbesteder vraag je een aantal inschrijvers een offerte in te dienen. De inschrijvers kies je op basis van objectieve gronden.

De opdracht wordt gegund aan de economisch meest voordeling inschrijver.

4.3 Schematische voorstelling

» * Grensoverschrijdend belang zie punt 3.8 van deze gids.

** Voor de Rijksoverheid in de Europese drempelwaarde niet 221.000 euro, maar 143.000 euro. Het grensbedrag voor 1 op 1 gunning zonder motivatie bedraagt slechts 33.000 euro. Tussen 33.000 euro en 50.000 euro moet je motiveren waarom niet meervoudig onderhands werd aanbesteed.

4.4 Minimumtermijnen

4.4.1 Europese procedure

Het document Richtsnoeren Leveringen en Diensten van april 2013, Richtsnoer 11, wijst op het belang van de wettelijk vastgelegde minimumtermijnen die gelden voor een Europese of niet-openbare procedure.

De termijnen voor de selectie binnen de niet-openbare procedure gelden eveneens voor de concurrentiegerichte dialoog en de onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking¹⁴.

4.4.2 Nationale procedure

In de Richtsnoeren Leveringen en Diensten van april 2013, wijst Richtsnoer 45 op het belang van de redelijke termijnen voor de verzoeken tot deelname en voor inschrijving die gelden voor nationale openbare procedure. De termijnen geven een richting aan en de aanbestedende dienst kan hiervan afwijken indien logischer termijnen worden toegepast gezien de aard en omvang van de opdracht.

4.4.3 Schematische voorstelling

	Minimumtermijnen voor offertes of kandidaturen
	Nederlandse en EU- bekendmaking
Openbare procedure (één wettelijke fase)	Europese procedure: 45 dagen geen rechtstreekse, volledige en kosteloze toegang tot de aanbestedingsstukken van de aankondiging 40 dagen rechtstreekse, volledige en kosteloze toegang tot de aanbestedingsstukken van de aankondiging 35 dagen een marktpartij kan elektronisch inschrijven 29 dagen (min. 52 dagen max. 12 maanden) elektronische vooraankondiging van de opdracht ** 22 dagen indien vooraankondiging dezelfde informatie bevat als de aanbesteding. De vooraankondiging tenminste 52 dagen en niet langer dan 12 maanden voor inzending van de aankondiging van de opdracht verzonden aan EC
	Nationale procedure ~ Aanbestedingsreglement voor werken 2016 (ARW) 32 dagen elektronische aankondiging 27 dagen indien inschrijving volledig elektronisch kunnen worden ingediend
Niet - openbare procedure (twee wettelijke fases)	Europese procedure: 30 dagen verzoek tot deelname

¹⁴ Art. 2.70 t.e.m. 2.74 Aanbestedingswet van 30 oktober 2012

	<p>45 dagen indien geen volledige rechtstreekse toegang tot aanbestedingsstukken voor de geselecteerde partijen (inschrijven)</p> <p>40 dagen elektronische aankondiging met rechtstreekse volledige toegang *</p> <p>35 dagen een marktpartij kan elektronisch inschrijven</p> <p>29 dagen (min. 52 dagen max. 12 maanden) elektronische vooraankondiging van de opdracht **</p>
	<p>Nationale procedure ~ Aanbestedingsreglement voor werken 2016 (ARW)</p> <p>17 dagen minimale periode tussen publicatiedatum elektronische aankondiging en verzoek tot deelneming.</p> <p>21 dagen minimale periode tussen verzenddatum van de uitnodiging en ontvangst van de inschrijvingen.</p> <p>16 dagen minimale periode tussen verzenddatum van de uitnodiging en ontvangst van de inschrijvingen. Indien inschrijvingen volledig elektronisch kunnen worden ingediend.</p>
Mededingingsprocedure met onderhandelingen (twee wettelijke fases)	<p>30 dagen verzoek tot deelneming, te rekenen vanaf de verzenddatum van de aankondiging van de overheidsopdracht.</p> <p>45 dagen indien geen volledige rechtstreekse toegang tot aanbestedingsstukken voor de geselecteerde partijen.</p> <p>40 dagen elektronische aankondiging met rechtstreekse volledige toegang*</p> <p>35 dagen een marktpartij kan elektronisch inschrijven</p> <p>29 dagen (min. 52 dagen max. 12 maanden) elektronische vooraankondiging van de opdracht **</p>
Innovatiepartnerschap	30 dagen te rekenen vanaf de verzenddatum van de aankondiging van de overheidsopdracht.
Concurrentiegerichte dialoog	30 dagen te rekenen vanaf de verzenddatum van de aankondiging van de overheidsopdracht.
Meervoudige onderhandse procedure	<p>21 dagen minimale periode tussen verzenddatum van de uitnodiging tot ontvangst van inschrijvingen</p> <p>19 dagen indien elektronische toegang tot contractdocumenten</p>

*Afwijking door niet centrale aanbestedende diensten mag ten aanzien van de eerste inschrijfmogelijkheid, indien consensus met alle marktpartijen (art. 2.7 a, aanbestedingswet van 30 oktober 2012)

**De Aanbestedingswet van 30 oktober 2012 noemt een mogelijke ondergrens van 22 dagen, maar die kan niet bereikt worden.

4.5 Gunning en sluiting van de opdracht

De ontvangen offertes ga je als aanbesteder onderzoeken. Op basis van dat onderzoek wordt er een gunningsverslag opgesteld. Hier worden alle offertes met elkaar afgewogen. Op basis van dit verslag wordt een beslissing genomen aan wie de opdracht wordt gegund. De gunning van de opdracht moet gemotiveerd worden.

Het gunnen van de opdracht gebeurt op basis van de economisch meest voordelige inschrijving. Deze wordt vastgesteld op basis van:

- prijs; of
- kosten; of
- de beste prijs-kwaliteit verhouding

Het gunningsverslag bevat volgende informatie:

- Welke inschrijvers voldoen aan de selectiecriteria. (Dit is niet van toepassing op tweestapsprocedures: daar gebeurde de selectie in de eerste fase)
- Welke offertes zijn onregelmatig met juridische en feitelijke motieven voor hun wering
- Hoe worden de overblijvende offertes beoordeeld op basis van de gunningscriteria en gerangschikt
- Welke inschrijver wordt gekozen op basis van de rangschikking

Als aanbesteder ben je niet verplicht de opdracht te gunnen/toe te kennen. In dat geval stel je een gemotiveerde beslissing tot niet-plaatsing op. De beslissing bevat de motieven waarom je als aanbesteder afziet van de gunning van de opdracht eventueel met de vermelding van de nieuwe procedure die wordt gevolgd.

Mogelijke motieven voor niet-plaatsing:

- Verkeerde procedurekeuze → geraamde bedrag ligt aanzienlijk lager dan de bedragen in de ingediende offertes of vice versa.
- Noodzaak om het bestek te verbeteren wegens onduidelijkheden of onjuistheden in het bestek
- Tegenstrijdigheid tussen bepalingen van het bestek en de samenvattende opmetingstaat/inventaris waardoor grote verwarring ontstaat bij de inschrijvers waardoor objectie beoordeling van de offertes onmogelijk wordt.

Het is aan te raden een veilige wachtermijn te respecteren tussen de gunningsbeslissing en de contactsluiting.

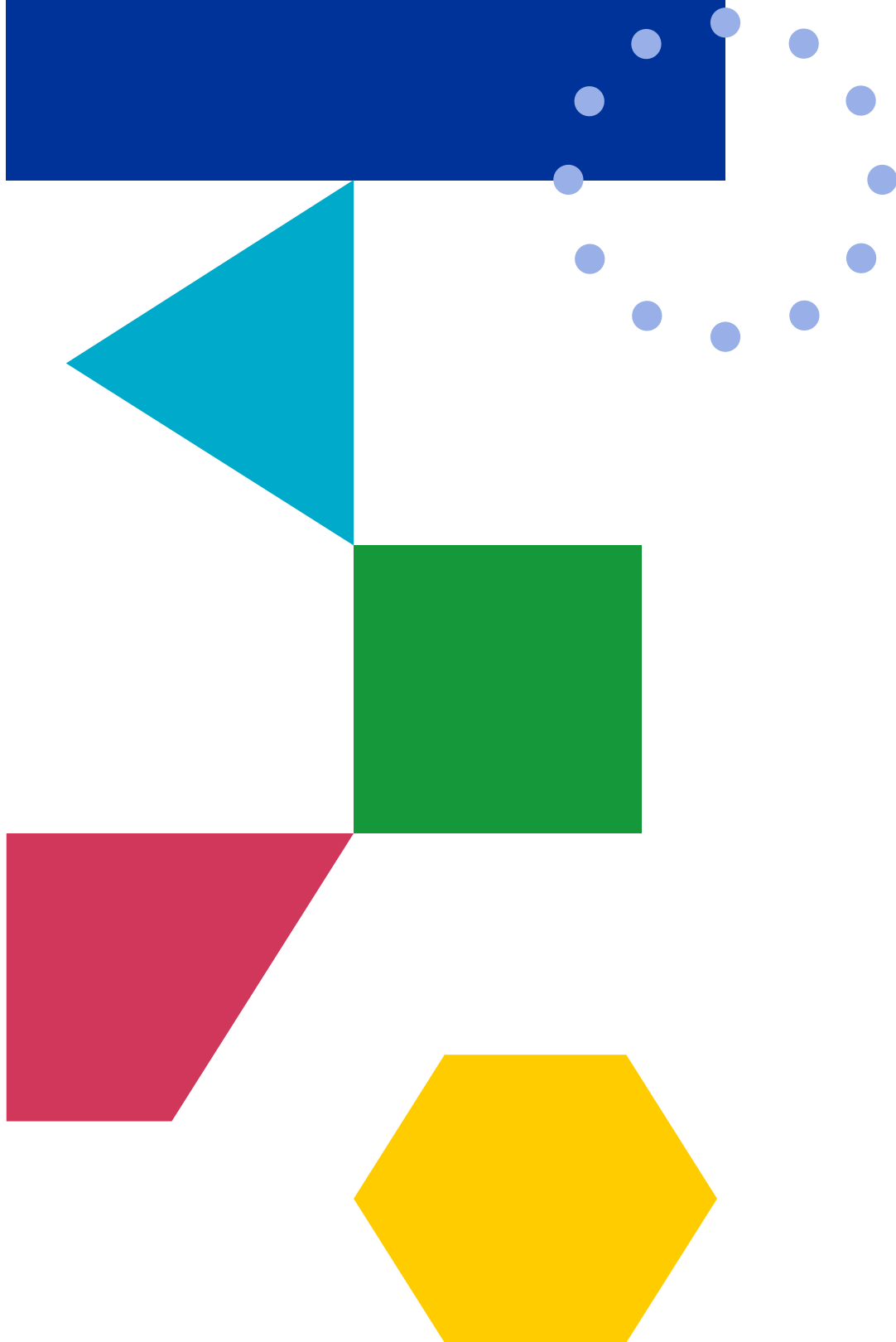
Voor opdrachten vanaf Europese drempel bedraagt deze 15 dagen.

Voor opdrachten van werken onder Europese drempel vanaf de helft van de Europese drempel bedraagt deze 15 dagen.

Voor alle andere opdrachten wordt aangeraden vrijwillig een wachtermijn aan te nemen. Gedurende deze wachtermijn kan iedereen reageren op gunningsbeslissing. Na afloop van de wachtermijn kan worden overgegaan tot sluiting van de opdracht. Hierdoor ontstaat een contractuele verbintenis.

5. Duurzame aanbestedingen

5.1 Wat is duurzaam aankopen

Duurzame overheidsopdrachten zijn overheidsopdrachten waar je als aanbesteder rekening houdt met de effecten van de aanbesteding op economie, milieu en sociale aspecten in de samenleving.

Als aanbesteder integreer je duurzaamheidsoverwegingen in je overheidsopdrachten voor werken, leveringen en diensten.

Deze duurzaamheidsoverwegingen in de zin van sociale, economische en milieu criteria kan je als aanbesteder in alle fases van het aankoopproces implementeren.

De klemtoon ligt vooral op de verschillende mogelijkheden om een opdracht te verduurzamen. Dit kan in de verschillende fases van de overheidsopdracht tot uiting komen:

- Aanloofase
- Opdrachtomschrijving
- Technische specificaties
- Selectiecriteria
- Gunningscriteria
- Uitvoeringsvoorwaarden

5.2 Drie pijlers van duurzame ontwikkeling

Bij duurzame overheidsopdrachten wordt er rekening gehouden met de drie pijlers van duurzame ontwikkeling:

- **Economisch/circulair:** niet enkel rekening houden met de kostprijs van een product, dienst of werk, maar ook met de gehele kost van de levenscyclus, een strategisch doordachter aankoopbeleid met meer behoefteanalyse vooraf, kennis van de markt en dialoog met leveranciers, ...
- **Sociaal:** aanmoedigen van sociale tewerkstelling, eerlijke handel, goede arbeidsomstandigheden, ...
- **Ecologisch/groen:** het milieu beschermen door vervuiling te voorkomen of te beperken, voorkomen dat de natuurlijke rijkdommen niet uitputten, ...

5.3 Maatschappelijke doelen

Er zijn verschillende maatschappelijke doelen die je als aanbesteder kan bereiken met duurzame aankopen:

- Het tegengaan of mitigeren van klimaatverandering
- Stimuleren van circulaire economie
- Tegengaan van milieuverontreiniging
- Stimuleren van diverse en inclusieve samenleving
- Stimuleren van arbeidsparticipatie (banen creëren voor mensen met een arbeidsbeperking/diversiteit)
- Sociale doelstellingen in de zin van bescherming van de mensenrechten, het bevorderen van gelijkheid en het creëren van hoogwaardige werkgelegenheid en sociale uitsluiting
- Stimuleren van ketenverantwoordelijkheid van bedrijven

5.4 Fases aankoopproces

Op deze manier kun je groene en circulaire doelstellingen mee verwerken in je aankoopproces:

Via voorwerp en technische specificaties

Uitvoeren van een behoefteanalyse om het voorwerp van de opdracht te bepalen. In deze fase kan je rekening houden met potentiële effecten op het milieu.

Aankoop van gerecyclede en geherfabriceerde producten kunnen bijdragen tot een circulaire economie.

Via selectie- en uitsluitingscriteria

In deze fase kan je groene selectiecriteria meenemen. Deze moeten wel verband houden met het voorwerp van het contract en daarmee in verhouding staan.

Je kan bijvoorbeeld Europese/internationale/nationale keurmerken/normen opnemen.

Uitsluitingscriteria kunnen in deze fase verband houden met inbreuken op de Europese, internationale of nationale milieuwetgeving.

Via gunningscriteria

In de gunningscriteria kan je ook milieugerelateerde criteria opnemen.

Let wel: op voorwaarde dat ze uitdrukkelijk vermeld werden in het bestek of de opdrachtomschrijving en ze verband houden met het voorwerp van de opdracht.

Via de contractuele uitvoeringsclausules

In het contract kan je milieueisen noteren op voorwaarde dat deze stonden vermeld in de opdrachtbekendmaking.

- » **Opgelet: de criteria die je opneemt in selectie en uitsluiting kunnen daarna niet meer opgenomen worden in de gunningscriteria en vice versa. Zie ook onderdeel 3.6 in deze gids over selectie- en gunningscriteria.**

5.5 Meer achtergrondinformatie?

Wil je meer toelichting en achtergrond bij duurzame aankopen, ook wel eens groene en circulaire aankopen genoemd? Ga dan naar:

https://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/01/22/bijlage-nationaal-plan-maatschappelijk-verantwoord-inkopen-2021-2025>

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/zakendoen-met-het-rijk/maatschappelijk-verantwoord-inkopen>

<https://www.pianoo.nl/nl/themas/maatschappelijk-verantwoord-inkopen>

<https://www.pianoo.nl/nl/themas/maatschappelijk-verantwoord-inkopen/productgroepen-en-mvi-criteria>

